

به نام آنکه هستی نام ازو یافت
فلک جنبش زمین آرام ازو یافت^۱

بچه‌ها سلام، حال و احوالتان چطور؟ انشاءالله که همیشه سرحال و شاداب و قیاب باشید. عزیزان من. بدون هیچ مقدمه‌ای می‌خواهیم برویم سراغ ترجمه یک آیه از قرآن تا این آیه را با هم کامل کنیم، آماده‌اید؟ خُب! به نوشته‌ها و شکل‌هایی که من روی تخته می‌نویسم و می‌کشم دقت کنید تا بعد بتوانیم با هم این آیه را کامل کنیم.^۲

آیا در **به** **نمی‌روید**؟^۳

خُب! حالا در کامل کردن این آیه به من کمک کنید شکل اول چیست؟ بله! **زمین**. شکل دوم؟ **مسافرت** بله! بچه‌ها خداوند می‌فرماید: آیا در **زمین** به **مسافرت** برای گردش (زیارت، سیر و سفر) نمی‌روید تا به چشم خود عاقبت و پایان زندگی گذشتگان را مشاهده کنید؟ بله! دوستان خوبم! خداوند در چندین آیه دیگر نیز به

^۱ به نام آنکه هستی نام ازو یافت//فلک جنبش زمین آرام ازو یافت. خدائی کافرینش در سجودش//گواهی مطلق آمد بر وجودش. نظامی، خمسه، خسرو و شیرین، بخش ۲، در توحید باری.

^۲ مربی در حال نوشتن آیه این توضیحات را می‌دهد.

^۳ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۚ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا؛ آیا در زمین سیر نکرده‌اند تا بنگرند که عاقبت کسانی که پیش از آنها بوده‌اند چگونه بوده است؟ خدا هلاکشان کرد و کافران نیز عاقبتی آنچنان خواهند داشت. سوره محمد، آیه ۱۰.

مسافرت برای گردش، زیارت، سیر و سفر در **زمین** توصیه و سفارش کرده اند تا ما کارهای خوب گذشتگان را را سرمشق و الگو خود قرار دهیم.

خُب! حالا یک پرسش: برای الگوگیری از کارهای خوب آنان، هنگام سفر در دیدن چه موضوعی باید دقت کنیم؟ برای این که به پاسخ این پرسش برسیم، روی تابلو با خط فانتزی حروفی را می‌نویسم تا شما ترکیب آن ها، موضوع مورد نظر را حدس بزنید و بخوانید.

بله! **میراث فرهنگی**. بچه‌ها کلمه **میراث** یعنی چه؟ بله! به چیزهایی که از گذشتگان به ما می‌رسد **میراث** می‌گویند. میراث بر جای مانده از گذشتگان یعنی آنچه شناسنامه یک ملت است و در مطالعه تاریخ بشر مؤثر هستند. اما **میراث فرهنگی** یعنی آثار و اشیای با ارزشی که از گذشتگان باقی مانده است، خُب! برای این که بفهمیم شناسنامه ملت و یا **میراث فرهنگی** کشور ما از چه مواردی تشکیل شده، به این کارت‌ها توجه کنید.^۴ کارت اول:

آثار تاریخی

بله! آثار تاریخی. آثاری باستانی به‌جای مانده از سال‌های بسیار دور، حتی پیش از اسلام با ارزش بالای تاریخی و فرهنگی هستند که در مطالعه تاریخ بشر مؤثر هستند و دارای اهمیت جهانی می‌باشند، مانند: بناها، مجسمه‌ها، کتاب‌ها، آثار هنری و ... آن‌ها منحصر به فرد، غیرقابل جایگزینی و در میان مردم از ارزش و احترام بالایی برخوردار هستند. چه کسی می‌تواند چند آثار تاریخی، چه جهانی و چه ایرانی را نام ببرد؟ بله! آفرین. اهرام مصر،^۵ کشتی نوح، سگه‌های اصحاب کهف، کعبه، چاه زمزم و ...^۶ آثار تاریخی، تاریخ زندگی انسان را بیان می‌

^۴ مری محترم می‌تواند کارت‌هایی را در اندازه ۲۰*۱۰، از قبل آماده نموده و پشت آن را آهن‌ربا بچسباند و هنگام اجرا کردن هر کدام از آن‌ها را روی تابلو وایت‌برد فلزی بچسباند و یا می‌تواند داخل کادری آن‌ها را به ترتیب بحث، بنویسد.

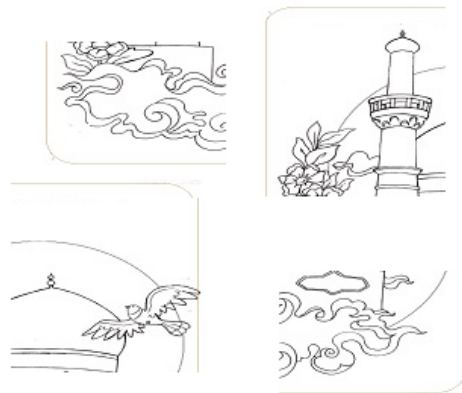
^۵ هرم‌های مصری از مهمترین و باشکوهترین سازه‌های بر جای مانده از تمدن مصر باستان هستند که نمادهای این تمدن به‌شمار می‌روند. ۱۳۸ هرم تا ۲۰۰۸ شناخته شده که قدمت اهرام جیزه به دودمان چهارم مصر، به بیش از ۱۲ هزار سال پیش می‌رسد. اهرام سه‌گانه مصر باستان نام سه عدد از اهرام ساخته شده است که در شهر باستانی جیزه و در حاشیه شمالی قاهره واقع شده است. خوفو، خفرع و منقرع نام‌های این اهرام است که خوفو بزرگترین‌شان و تنها بازمانده عجایب هفتگانه جهان، با تاریخ ۲۵۵۰ پیش از میلاد است. سنگ‌های گول پیکری (در ساخت بنا ۲،۴۰۰،۰۰۰ بلوک سنگی با وزن ۲/۵ تن) به کار رفته که فراعنه برای ساخت اهرام استفاده می‌کردند و فقط از گل که تحت حرارت بالا قرار می‌گرفته، ساخته شده‌اند؛ این حقیقتی را قرآن با دقت تمام بیان کرده و از قول فرعون می‌فرماید: «وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانَ عَلَيَّ الطِّينَ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أُطْعَمُ إِلَيْهِ إِلَهَ مُوسَى وَإِنِّي لَأُظَنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ: و فرعون گفت ای بزرگان قوم من جز خویشین برای شما خدایی نمی‌شناسم پس ای هامان برایم بر گل آتش بیفروز و برجی [بلند] برای من بساز شاید به [حال] خدای موسی اطلاع یابم و من چداً او را از دروغگویان می‌پندارم.» قصص، ۳۸.

^۶ آثار تاریخی که از تاریخ بشری حکایت دارد، از جمله آثاری که در قرآن آمده می‌توان از مقام ابراهیم، کعبه، صفا و مروه، حجر اسماعیل و آثار اقوام پیشین مانند عاد، ثمود و لوط و ... نام برد. جای مانده از دوران ابراهیم چون کعبه، صفا و مروه، حجر اسماعیل، چاه زمزم و مقام ابراهیم برخورد کرده، به عظمت جای‌گاه حضرت پی می‌برند. صندوقی بود که موسی (ع) در واپسین روزهای عمر خود، الواح تورات را که احکام خدا در

کند، از جمله صندوقی که حضرت موسی (ع) در پایان عمر خود، تورات، عصا، لباس خود و برادرش هارون را در آن نهاد. برخی از آثار تاریخی کوچک در موزه‌ها و ... گردآوری می‌شوند و برخی دیگر هم‌چون بناهای باستانی در مجموعه‌هایی حفاظت می‌شوند. بچه‌ها مهم‌ترین آثار تاریخی - مذهبی ما در ایران چیست؟ کارت دوم:

زیارت‌گاه‌ها

بله! **زیارت‌گاه‌ها** جزو میراث فرهنگی ماست. دوستان من به محل زیارت، **زیارت‌گاه** گویند. همان طوری که می‌دانید زیارت‌گاه محلی است که ما برای زیارت و اجابت دعاهایمان به آنجا می‌رویم. خُب! عزیزان من ما در ایران سه شهر زیارتی مهم داریم که با توجه به پازل این عکس‌ها آن‌ها را حدس بزنید اولین پازل را در ذهنتان تکمیل کنید^۷ و بگوئید مربوط به کجاست؟

بله! امام رضا(ع) در شهر مقدس مشهد.

ای بچه‌ها بشارت	بیاید بریم زیارت
زیارتی مشخص	تا مشهد مقدس
یه گنبد پر از نور	که می‌درخشه مثل نور

آن نوشته شده بود، به ضمیمه عصا و لباس خود و لباس هارون و یادگارهای دیگر در آن نهاد و به وصی‌اش «یوشع بن نون» سپرد. [طبرسی، فضل بن حسن، مجمع‌البیان، ج ۲، ص ۶۱۴ و ابن‌کثیر دمشقی، اسماعیل، تفسیر ابن‌کثیر، ج ۱، ص ۳۰۹] آثاری است که از پیشینیان بر جای مانده و قرآن به ویژگی آن‌ها اشاره دارد، آثاری مانند کشتی نوح، [هود/سوره ۱۱، آیه ۱۱. هود/سوره ۱۱، آیه ۳۸. هود/سوره ۱۱، آیه ۴۴]، سگه اصحاب کهف، [کهف/سوره ۱۸، آیه ۱۸. کهف/سوره ۱۸، آیه ۱۹]، سدّ ذوالقرنین [کهف/سوره ۱۸، آیه ۱۸ و کهف/سوره ۱۸، آیه ۹۴]، تابوت بنی‌اسرائیل [بقره/سوره ۲، آیه ۲ و بقره/سوره ۲، آیه ۲۴۸]، مقام ابراهیم [آل عمران/سوره ۳، آیه ۳ و آل عمران/سوره ۳، آیه ۹۷] را به صورت مستقل بیان کرده است.
^۷ مربی می‌تواند به صورت مسابقه (با شرایط و رعایت نکات استاندارد) اجرا کند.

بچه‌ها! آیا کسی می‌داند سمبل و نماد شهر مشهد و حرم امام رضا(ع) چیست؟ برای جواب باید به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. پاسخ هر پرسش نام یکی از شهرهای بسیار دیدنی ایران است.

۱. «شهر آرزو» نام کدام شهر مازندران است؟ ^۸ آمل
۲. شهر خروس جنگی ایران کجاست؟ ^۹ لار
۳. نام عروس کویر ایران چیست؟ ^{۱۰} طبس
۴. نام بلندترین قله ایران چیست؟ ^{۱۱} دماوند
۵. نام شهر مرکبات و شهر ارگ چیست؟ ^{۱۲} بم
۶. نام پایتخت ساحلی ایران چیست؟ ^{۱۳} نور
۷. نام سوغاتی قدیمی اصفهان چیست؟ ^{۱۴} گز

^۸ از شهرهای مازندران که رودخانه‌ی هراز از وسط آن می‌گذرد، *آمل* به معنی بی‌مرگ است یعنی تو را مرگ مباد. *آمل* شهری با نام ۳ هزار ساله در تاریخ ایران و به عنوان نخستین پایتخت علویان و مرکز اشکانیان در جلگه مازندران و دو سوی رود هراز واقع شده است.

^۹ شهرستان لار تنها شهر بدون کوچه ایران، یکی از شهرستان‌های هشتگانه استان هفتم، جنوب استان فارس و مرکز شهرستان *لارستان* است. بازار قیصریه، دریاچه هیرم از جاذبه‌های *لار* و حلوا مسقطی سوغاتی آن است.

^{۱۰} شهری کویری در غرب خراسان جنوبی که وسیع‌ترین شهرستان ایران است. قبلاً از شهرهای استان یزد بوده است.

^{۱۱} کوهی بسیار مرتفع (*ارتفاع* این کوه ۵،۶۱۰ متر است) از سلسله جبال البرز در شمال شرقی تهران که همیشه از برف و یخ پوشیده شده که بلندترین قله آتشفشان آسیا و خاورمیانه است. این کوه اولین اثر ملی طبیعی ثبت شده در ایران و کوهی منحصر به فرد می‌باشد. در خصوص بلندی این قله همین بس که *قله دماوند* در جایگاه دوازدهم بلندترین قله‌های دنیا از نظر *ارتفاع* قرار دارد. بام ایران اشاره به دماوند است.

^{۱۲} شهر ارگ (با بیش از ۲۵۰۰ سال قدمت)، شهر مرکبات، شهر رطب و از شهرهای تاریخی استان کرمان در جنوب شرقی ایران است که بادناجش آفت ندارد. به آوای درشت و صدای کلفت هم بم گویند.

^{۱۳} نور پایتخت ساحلی ایران و شهر روشنایی، از قدیمی‌ترین شهرهای غرب استان مازندران که نام قدیمی آن، تمیشه می‌باشد. نور، سوره روشنایی، بیست و چهارمین سوره قرآن و از سوره‌های مدنی که در جزء ۱۸ قرآن جای گرفته است. به دلیل وجود *آبه نور* (آبه ۳۵) و نیز کثرت ذکر این واژه، به «نور» نامگذاری شده است.

خُب! حالا حرف‌های اول را اگر کنار هم بگذاریم به پاسخ می‌رسیم.^{۱۵} بله! گنبد طلا سمبل و نماد شهر مشهد و حرم مطهر امام رضا(ع) است.^{۱۶} دوستان من اولین گنبد امام رضا(ع) به سلطان سنجر سلجوقی در زمان سلجوقیان ساخت. در زمان صفویان، شاه طهماسب صفوی اولین کسی بود که این گنبد را طلا کاری کرد. بچه‌ها جالب است که بدانید ارتفاع این گنبد از کف حرم تا نوک گنبد بیش از ۳۱ متر است.^{۱۷} کتیبه‌ای که با خط ثلث برجسته بر روی آن نوشته شده است با خط علیرضا عباسی یکی از خطاطان معروف ایران در سال ۱۰۱۶ هجری قمری می‌باشد.^{۱۸}

خُب! عزیزان من تصویر دوم چیست؟

بله! گنبد حضرت معصومه(س) در شهر مقدس قم. بچه‌ها آیا می‌دانید:

- ✓ لقب حضرت معصومه(س) چیست؟^{۱۹}
- ✓ امام رضا(ع) در باره زیارت حضرت معصومه(س) چه فرمود؟^{۲۰}
- ✓ سنگ قبر حضرت معصومه(س) را چه کسی ساخته است؟^{۲۱}

^{۱۴} گز شهری است در استان اصفهان که بین شهر اصفهان و شاهین شهر قرار دارد. گز نام گونه‌ای از درخت است. گز یکی از شیرینی های سنتی و بسیار قدیمی ایرانی و از مهم ترین سوغاتی هایی است که اصلتش متعلق به اصفهان می باشد.

۱۵ البته از آخر به اول: **گز-نور-بم-دماوند-طیس-لار-آمل**.

۱۶ در صورت فراهم بودن شرایط سعی شود جهت مخاطبانی که نیاز دارند تصور کامل شده از پازل، تکثیر و در اختیار آنان برای رنگ آمیزی قرار گیرد.

۱۷ نشریه حرم ویژه راهنمای جامع اماکن متبرکه حرم، آستان قدس رضوی، سید احمد مؤذن علوی، چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی، ص ۱۴.

۱۸ راهنمایی حریم رضوی، بزرگ عالم زاده، اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی، چ ۱۳۷۲، ص ۲۱.

۱۹ لقب حضرت معصومه(س) «کریمه اهل بیت» است. منتهی الامال، ج ۲، ص ۲۴۱، وسایل الشیعه، ج ۱۴، ص ۵۷۶، بحار الانوار، ج ۴۸، ص ۳۱۶ و ناسخ التواریخ، ج ۷، ص ۳۳۷

۲۰ امام رضا(ع) فرمود: **مَنْ زَارَ الْمَعْصُومَةَ بِقَمٍّ كَمَنْ زَارَنِي**؛ کسی که معصومه(ع) را در قم زیارت کند، مانند آن است که مرا زیارت کرده است. عیون اخبارالرضا، ج ۲، ص ۲۶۷، کامل الزیارات، ص ۳۲۴. کشف الغمّه، ج ۱، ص ۶۰۷، بحار الانوار، ج ۵۷، ص ۲۲۸ و ج ۱۰۲، ص ۲۴۵. مرحوم حیدر خوانساری در کتاب «زبدۃ التصانیف» می نویسد: «از حضرت رضا(ع) روایت شده است: هر کسی نتواند به زیارت من بیاید، برادرم در ری (یعنی امامزاده حمزه را که در کنار مرقد حضرت عبدالعظیم قرار گرفته است. یا خواهرم (معصومه) را در قم زیارت کند که به همان ثواب زیارت من می رسد». زبدۃ التصانیف، مولی حیدر بن محمد، نسخه خطی، ۱۲۷۸ق، ص ۹۹ و عیون اخبارالرضا(ع)، شیخ علی بن بابویه صدوق، نشر جهان، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۸ق، ج ۲، ص ۲۶۷؛ بحار الانوار، ج ۴۸، ص ۳۱۷.

بچه‌ها حالا به عکس سوم توجه کنید حرم کیست؟

بله! تصویر حرم شاهچراغ در شهر شیراز است.^{۲۲} بچه‌ها جالب است بدانید:

- برادرش امام رضا (ع) را، امام بعد از پدر خود معرفی کرد.^{۲۳}
- شاهچراغ عزیزترین فرزند امام کاظم (ع) بعد از امام رضا (ع) بود.^{۲۴}
- بنای اصلی گنبد حرم شاهچراغ از شاهکارهای هنری و معماری است.^{۲۵}
- داستان نام حرم برادر امام رضا (ع) به «شاهچراغ» چیست؟ از حرم برادر امام رضا (ع) کسی اطلاع نداشت. مکان حاضر، تپه ایی بیشتر نبود که اطراف آن چند خانه کوچک بود. از جمله پیرزنی در پایین

۲۱ زیباترین مرقد (سنگ قبر) حضرت معصومه (س) در سال ۶۰۵ هجری قمری توسط بزرگ‌ترین استاد کاشی‌ساز آن زمان «محمد بن ابی طاهر کاشی قمی» ساخته شد. بچه‌ها او مدت ۸ سال به ساخت و پرداخت کاشی‌های زیبا و متنوع در حرم حضرت معصومه (س) پرداخت. سیمای میراث فرهنگی قم، مهر الزمان نوبان، اداره کل آموزش، انتشارات و تولیدات فرهنگی سازمان میراث فرهنگی کل کشور، چ ۱۳۸۱، ص ۸۱ و بارگاه حضرت فاطمه معصومه تجلیگاه فاطمه زهرا (ع)، سید جعفر میر عظیمی، انتشارات مشهور، قم، چاپ اول، ۱۳۸۳ ش، ص ۲۷؛ سفینه البحار، شیخ عباس قمی، دار الاسوه، قم، چاپ چهارم، ۱۴۲۷ ق، ج ۷، ص ۱۲۴؛ بحار الانوار، محمدباقر مجلسی، مؤسسه الوفاء، بیروت، چاپ اول، ۱۴۰۴ ق، ج ۴۸، ص ۳۱۷.

۲۲ حرم امامزاده احمد بن موسی (ع): احمد بن موسی بن جعفر مشهور به شاهچراغ و سید السادات الاعظم، از فرزندان امام کاظم (ع) است. به دست خود قرآن می‌نوشت. (منتخب التواریخ صفحه ۴۶۸؛ ناسخ التواریخ موسی بن جعفر (ع) جلد ۷ صفحه ۱۵۰؛ روایات الجناب جلد ۱ صفحه ۱۳؛ رجال سید بحر العلوم جلد ۲ صفحه ۱۱۴؛ اعیان الشیعه جلد ۳ صفحه ۱۹۱؛ تحفه العالم جلد ۲ صفحه ۱۳۰؛ بحار الانوار جلد ۴۸ صفحه ۳۰۷ کشی، محمد، اختیار معرفه الرجال، مشهد، دانشگاه مشهد، ۱۳۴۸ ش، ص ۲۹۴) کریم بود و امام کاظم (ع) او را بسیار دوست می‌داشت. او در زمان خلافت مأمون به ایران سفر کرد و با شنیدن خبر شهادت امام رضا (ع)، در شیراز ماند و در همان‌جا به شهادت رسید. قبر وی در شیراز، مدت‌ها پنهان بود. اربلی، کشف الغمّة، ۱۳۸۱ ق، ج ۲، ص ۲۳۶؛ ابن صباغ، الفصول المهمة، ۱۴۲۲ ق، ج ۲، ص ۹۶۱.

۲۳ زمانی که خبر شهادت موسی بن جعفر (ع) در مدینه منتشر شد، مردم مدینه جلو خانه ام احمد گرد آمدند، احمد بن موسی (ع) از خانه بیرون آمد و با جمعیت بطرف مسجد رسول خدا (ص) حرکت کردند. چون احمد صاحب جلال و عظمت خاصی بود و مخصوصاً در عبادت ساعی و در ترویج دین کوشا بود مردم تصور کردند که او امام و جانشین پدر خود است و با او بیعت کردند، پس از آنکه حاضرین با احمد بیعت نمودند وی بالای منبر رفت و سخنرانی بسیار جالبی ایراد کرد و فرمود: ایها الناس کما انکم جمیعا فی بیعتی فانی فی بیعه اخی علی الرضا (ع) واعلموا انه الامام والخلیفه من بعد ابی و هو ولی الله والحجته والفرض علی وعلیکم من الله ورسوله، طاعته واجب بکل ما یأمرنا. ای مردم، همانطوریکه شما در بیعت من هستید من نیز در بیعت برادرم علی الرضا (ع) هستم، پس بدانید که او است امام و خلیفه و حجت بعد از پدرم و او است ولی خدا و حجتش از ناحیه خدا و رسولش، بر من و بر همه شما اطاعتش واجب است و هر چه ما را فرمان دهد باید پذیرا باشیم و اطاعت نمایم. حضار، سخنان احمد را پذیرفتند و احمد در جلو و جمعیت پشت سر او از مسجد خارج و روانه خانه امام هشتم (ع) شدند و در خانه امام رضا (ع) با حضرتش تجدید بیعت نمودند و امام (ع) از احمد تقدیر کرد و برایش دعا فرمود، و احمد همواره در خدمت امام رضا (ع) بود تا آنکه مأمون حضرت را به خراسان طلبید و ولایتعهدی را بعهده اش گذاشت (بحار الانوار جلد ۴۸ صفحه ۳۰۸)

۲۴ امام کاظم (ع) او را بر دیگر فرزندان مقدم می‌داشت و بعد از حضرت رضا (ع) عزیزترین فرزندان بود. ارشاد شیخ مفید، صفحه ۳۰۳؛ رجال سید بحر العلوم جلد ۲ صفحه ۱۱۵

۲۵ بنای اصلی این امامزاده به زمان «اتابک ابوبکر سعد بن زنگی» در دوران حکومت مغولان بر ایران برمی‌گردد و گنبدی که بر فراز آن ساخته شده است یکی از شاهکارهای هنری و معماری قرن هشتم هجری در شیراز به شمار می‌رود. بناهای آرامگاهی، پژوهشگاه حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، انتشارات سوره، چ ۱۳۷۶، ص ۱۴۲.

آن تپه، خانه‌ای گلی داشت. او هر شب جمعه، می‌دید چراغی در نهایت روشنایی، بالای تپه می‌درخشد و تا صبح نورش را می‌دید. چند شب جمعه مراقب بود و روشنایی چراغ به همین صورت ادامه داشت. با خود فکر کرد: شاید این مکان قبر دوستان خدا باشد و بهتر است که بزرگان شهر را آگاه نماید. به همین قصد به شهر رفت آن چه را دیده بود، گفت. بزرگان شهر تعجب کردند. هر کس سخنی گفت و چیزی بیان کرد. یکی گفت: شاید پیرزن خواب دیده است. دیگری گفت: «نباید چنین باشد که شما می‌گویید. سخنان او در دل من اثر نیکو گذاشت؛ زیرا می‌گوید که این چراغ، فقط در شب‌های جمعه، دیده می‌شود، نه همه شب‌ها و نه تمام شب جمعه. با توجه به این موضوع، بایستی دقت بیشتری داشت.» به هر حال قرار شد که اولین شب جمعه آینده، شخصاً درون خانه پیرزن به مهمانی رود و خود چراغ را مشاهده کند. چون شب جمعه فرا رسید، به خانه پیرزن رفت. چون شب شد، پیرزن چراغ را به او نشان داد، وی نور چراغ را دید و با شگفتی در تعجب ماند. حیران و متفکر بازگشت و با خود گفت: «آیا آن چه دیده‌ام، در خواب نبوده است؟» در همین فکر، به خواب رفت. سیدی بزرگوار را دید که به او فرمود: در چه خیالی؟ من فرزند امام کاظم(ع) هستم. این محل، قبر من است. برای اطمینان، کسی را به همین محل بفرست تا انگشتی برایت بفرستم. چون چنین شنید، شادمان از خواب بیدار شد.^{۲۶}

حالا بعد از دعای من یک آمین بگویید. خدایا زیارت این سه نفر را نصیب تمام ما کن. آمین. ان شاءالله

خُب! دوباره می‌رویم سراغ کارت اول

آثار تاریخی

^{۲۶} تا زمان عضدالدوله، کسی از مدفن شاه چراغ(ع) اطلاع نداشت و مکان حاضر، تل گلی بیشتر نبود که در اطراف آن خانه‌های متعدد وجود داشت. از جمله پیرزنی در پایین آن تل، خانه‌ای گلی داشت و در هر شب جمعه، تلث آخر شب می‌دید چراغی در نهایت روشنایی در بالای تل خاک می‌درخشد و تا طلوع صبح نورش به نظر می‌رسد. چند شب جمعه مراقب بود و روشنایی چراغ به همین کیفیت ادامه داشت. با خود اندیشید شاید این مکان قبر یکی از امام زادگان یا اولیای خدا باشد و بهتر است که امیر عضدالدوله را بر این وضع آگاه نماید. هنگام روز به همین قصد به سرای عضدالدوله دیلمی رفت و کیفیت آن چه را دیده بود، به عرض رسانید. امیر و حاضران از بیانش در تعجب شدند. درباریان که چنین موضوعی را خلاف می‌دانستند، هر کدام با سلیقه خود چیزی بیان کردند. یکی گفت: پیرزن به علت ضعف قوا، شب خوابش نمی‌برد. و هر کس سخنی می‌گفت. عضدالدوله گفت: «نباید چنین باشد که شما می‌گویید. سخنان این زن در دل من اثری نیکو باقی گذاشت؛ زیرا می‌گوید که این چراغ، فقط در شب‌های جمعه، آن هم در تلث آخر شب دیده می‌شود نه همه شب‌ها و نه تمام شب جمعه. با توجه به این موضوع، بایستی دقت بیشتری داشت؛ باشد که سری از اسرار مکشوف گردد.» به هر حال قرار شد که اولین شب جمعه آینده، شخصاً درون خانه پیرزن به مهمانی رود و خود چراغ را معاینه و مشاهده کند. چون شب جمعه فرا رسید، شاه به خانه پیرزن آمد. چون تلث آخر شب شد، چشمش را متوجه سمتی نمود که چراغ را به او نشان می‌داد، وی آشکارا نور چراغ را دید و در شگفتی عجیب بماند. حیران و متفکر به سرای خویش بازگشت و با خود گفت: «این آثار و علائم چگونه و از کجا می‌تواند باشد و آیا آن چه را دیده‌ام، خواب بوده است یا بیداری؟» در همین تحیر و تفکر، به خواب رفت. در عالم رؤیا سیدی بزرگ وار و جلیل القدر را زیارت کرد که به او فرمود: ای امیر از چه در خیالی؟ در این محل، مدفن من است و من احمد بن موسی الکاظم هستم و برای اطمینان خاطر خود، کسی را در همین محل نزد ما بفرست تا انگشتی به جهت تو بفرستم.» وقتی انگشت آن حضرت را دید، روی آن حک شده بود: العزه لله، احمد بن موسی معلوم گردید که مشاهدات او در خواب از رؤیاهای صادقانه بوده استو چون عضدالدوله چنین بدید و بشنید، شادمان از خواب بیدار گردید. زاهدی، سیدیاسین، «احمد بن موسی(ع)»، مجله سخن تاریخ، شماره ۵، تابستان ۱۳۸۸ش، ص ۹۹ - ۱۰۳. پیکرپاک و مطهر حضرت احمد بن موسی در شیراز بعد از ۴۵۰ سال تر و تازه پدیدار گشت و به این وسیله محل قبرش شریفش مشخص گردید، چون در دوره سلاطین دیلمه که تا حدی طرفداران اهل بیت عصمت و طهارت(ع) از حالت تقیه بیرون آمده بودند صلحاء و عباد شیراز در مقام یافتن مرقم مطهر آن شاهزاده عظیم الشان بر آمدند. در کتب دیگری هم مانند (شذالازار صفحه ۲۸۹؛ بحار الانوار جلد ۴۸ صفحه ۳۰۹؛ ریحانه الادب جلد ۳ صفحه ۱۶۸؛ تپه‌های پیشاور صفحه ۱۲۰ و شیراز شهر جاویدان صفحه ۵۷۷) پیدا شدن قبر شریف را به دست مقرب الدین مسعود بن بدر متوفای ۶۶۵ هـ. ق در حالیکه پیکر غرقه بخون شاه چراغ در محل فعلی اش بود را نسبت داده اند که باید گفت، شاید داستان فوق بعد از ویرانی حمله سپاه مغول باشد چرا که در این حمله قتل و غارت و ویرانی به اوج خود رسیده بود. پس از انتشار خبر شهادت امام رضا(ع) غالب همراهان احمد بن موسی(ع) پراکنده شدند و تنها تعدادی از برداران و اقوام نزدیکش از او جدا نشده و تا آخر مقاومت کردند. نظر به اینکه دیگر امکان بازگشت به حجاز نبود، ناگزیر راه شیراز را در پیش گرفت، سپاه دشمن او را دنبال کردند، و در نقطه ای که قبر شریفش الان هست، او را به شهادت رسانیدند. بحار الانوار جلد ۴۸ صفحه ۳۰۸.

بله، آثار تاریخی یا بناهای باستانی که برای آگاهی از زندگی پیشینیان است. بناهای باستانی ایران در سی‌ویک استان است.^{۲۷} در نقشه دقت کنید، استان شما کجاست؟

در نقشه، ابتدا نام استانی را که نام می‌برم، پیدا کنید. بعد ویژگی‌های یک آثار تاریخی را می‌گویم. شما بگویید در کدام شهر آن استان است؟ آماده‌اید؟

۱. استان تهران.^{۲۸} یکی از آثار تاریخی این استان، از مهم‌ترین کاروان‌سراهای ایران است. نام این کاروان‌سرای، دیرگچین است. بچه‌ها کاروان‌سرا همان طوری که از نامش پیداست به محل استراحت کاروان‌ها در سفر گفته می‌شود. این کاروان‌سرا به دلیل بزرگ بودن و کامل بودن آن به مادر کاروان‌سراهای ایران معروف است و از آثار دوره ساسانی است. حالا بگویید در کدام شهر استان تهران است؟ بله! در جنوب ورامین در استان تهران واقع شده است.^{۲۹}

۲۷ آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، اصفهان، البرز، ایلام، بوشهر، تهران، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خوزستان، زنجان، سمنان، سیستان و بلوچستان، فارس، قزوین، قم، کردستان، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، گیلان، لرستان، مازندران، مرکزی، هرمزگان، همدان، یزد.

۲۸ استان تهران دارای ۱۶ شهرستان می‌باشد. شهرستان تهران پرجمعیت‌ترین شهرستان استان است. این استان در سال ۱۳۹۵ دارای ۱۳،۲۶۷،۶۳۷ نفر جمعیت بوده است. براساس آخرین آمارهای سرشماری سال ۱۳۹۸، ۱۳ میلیون و ۲۶۰ هزار نفر در تهران ساکن هستند. در سال ۱۳۹۸ جمعیت کشور به ۸۳ میلیون نفر رسید.

۲۹ کاروان‌سرای دیرگچین در جنوب ورامین در استان تهران واقع شده است سیمای میراث فرهنگی استان تهران، سلیم سلیمی موحد، چ ۱۳۸۱، مدیریت آموزش، انتشارات و تولیدات فرهنگی سازمان میراث فرهنگی کل کشور، ص ۱۸۲.

۲. استان بعدی تبریز. خُب! یکی از آثار تاریخی این استان، مربوط به مسجدی قدیمی و زیبا در این استان است که بیش از ۵۶۰ سال قدمت دارد. آیا می‌توانید اسم این **مسجد** را حدس بزنید؟

مسجد کربلا

بچه‌ها این مسجد به خاطر کاشی‌هایی به رنگ آبی فیروزه‌ای و کبود آن، فیروزه اسلام نیز خوانده شده است.^{۳۰} حالا این مسجد در کدام شهر استان تبریز است؟ بله! شهر تبریز.

عزیزان من برای این که خستگیتان به در رود می‌خواهم یک لطیفه برایتان تعریف کنم. روزی معلمی به شاگردش گفت: پسرم بگو بینم آثار باستانی به چه مکانی گفته می‌شود؟ دانش‌آموز گفت: آقا به بنایی که مثل خانه ما باشد.

معلم: برای چه؟

دانش‌آموز: آقا برای این که مادرم به بابام می‌گه این خانه‌ای است که تو خریدی این که خانه نیست این آثار باستانی است.

خُب! دوستان بینیم کارت بعدی از میراث فرهنگی چیست؟

آرامگاه‌های تاریخی

بله! **آرامگاه‌های تاریخی** بچه‌ها **آرامگاه‌های تاریخی** جزء میراث فرهنگی ماست که در آن بزرگان، شخصیت‌ها، علما و شعرای ایران دفن هستند. حالا دو نمونه می‌آوریم که در نقشه ابتدا نام استانی را که نام می‌برم، پیدا کنید. بعد بگویید در کدام شهر آن استان است؟

۱. استان همدان: این دانشمند فیلسوف و پزشک مشهور، کتاب‌هایش هم اکنون در مهم‌ترین دانشگاه‌های مهم جهان تدریس می‌شود. نام او چیست؟ ابو علی سینا. بچه‌ها! بنای این آرامگاه توسط مهندس هوشنگ سیحون با تقلید از بنای گنبد قابوس طراحی شده و بر روی ۱۲ پایه بلند از بتون قرار دارد.^{۳۱} حالا بگویید آرامگاهش در کدام شهر استان همدان است؟ بله! شهر همدان.

۲. خُب! استان بعدی به نقشه توجه کنید و در نقشه ابتدا نام استان شیراز را پیدا کنید. در این استان آرامگاه یکی از شعرای معروف ایران است که دیوان او مشهور است، او کیست؟ بله! حافظ شیرازی. دوستان من بنای

^{۳۰} سیمای میراث فرهنگی استان آذربایجان شرقی، مسعود عالم پور رجبی، چ ۱۳۸۱، مدیریت آموزش. انتشارات و تولیدات فرهنگی سازمان میراث فرهنگی کل کشور، ص ۷۳.

^{۳۱} بناهای آرامگاهی، پژوهشگاه حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، انتشارات سوره، چ ۱۳۸۶، ص ۴۵.

اصلی آرامگاه حافظ از آثار دوره کریم خان زند است ولیکن ساخت بنای کنونی از طرف وزارت فرهنگ به این شکل ساخته شده است.^{۳۲}

خُب! دوستان ببینیم کارت بعدی از میراث فرهنگی چیست؟

صنایع دستی

بچه‌ها از دیگر موارد میراث فرهنگی **صنایع دستی** است. صنایع دستی یعنی چیزهایی که مردم هر منطقه و یا شهر با هنر دستشان آن را می‌سازند. اولی را حدس بزنید. جزء مهم‌ترین صنایع دستی شهر همدان در استان همدان است. برای این که راهنمایی کنم شما باید پاسخ این معما را بدهید.

اولم اول سال و دومم اول فال

آخرم مشترک است دومین سال و فال

بله! آفرین **سفال** همدان، عزیزان من می‌دانید که یکی از ظروف مهم و سودمند ما ایرانی‌ها که در گذشته از آن استفاده می‌شده است، **سفال** است. مثل کوزه و ظروف سفالی.

خُب! پرسش بعدی: به نقشه توجه کنید و در نقشه ابتدا نام استان کرمان را پیدا کنید. جزء صنایع دستی شهر استان کرمان است. چه کسی می‌داند آن چیست؟

قالی کرمان

بله! قالی کرمان

خُب! آخرین مورد را که از میراث فرهنگی می‌خواهم به شما معرفی کنم، چیست؟

اشیاء موزه‌ای

بله! اشیاء موزه‌ای است. **اشیاء موزه‌ای** اشیاء گران‌بهایی که از زیر خاک کشف شده و یا در اماکن مخصوصی نگهداری می‌شده و اکنون آن‌ها را با روش‌های خاصی در موزه‌ها نگهداری می‌کنند. از این اشیاء گران‌بها و زیبا را که می‌توان از دو تا آن‌ها نام برد:

۱. یکی **دریای نور** است. جواهری صورتی رنگ معروف که در جهان بی‌نظیر می‌باشد و مربوط به دوران نادرشاه افشار است.^{۳۳}

۲. دومی طلا و بی‌نظیر به نام **جام زرین مارلیک** است و هم اکنون در موزه ملی ایران می‌باشد.^{۳۴}

خُب! به امید این که با میراث فرهنگی کشورمان بیش‌تر آشنا شده باشید، می‌خواهیم با دعا برنامه‌مان را پایان دهیم. دست‌ها را بالا بگیرید.

خدایا میهن عزیز ما ایران را از توطئه‌های دشمنان دور بدار
آمین

^{۳۲} آرامگاه وی، از آثار دوره کریم خان زند و مربوط به سال ۱۱۸۷ ه.ق بوده است ولیکن ساخت بنای کنونی به سال ۱۳۱۷ ه.ش بر می‌گردد که از طرف وزارت فرهنگ آن زمان به این شکل ساخته شده است همان، ص ۴۵.

^{۳۳} از ۱۸۲ قیراط الماس صورتی (کمیاپترین رنگ الماس) تشکیل شده است و مربوط به دوران نادرشاه افشار است جواهرات سلطنتی ایران، بانک مرکزی ایران، چ ۲۵۳۵، ص ۴۴۰.

^{۳۴} از جام‌های بی‌نظیر کشف شده مربوط به ۳۰۰۰ هزار سال پیش است که از جنس طلا ساخته شده و هم اکنون در موزه ملی ایران نگهداری می‌شود. ظروف فلزی مارلیک دکتر عزت الله نگهبان، انتشارات سازمان میراث فرهنگی کشور، تهران، چ ۱۳۶۸، ص ۱۵ و ۱۶.

خدایا در ظهور و فرج حجت تعجیل بفرما

آمین یا رب العالمین

مکرات فرہنگ کے